

Висновки. Дані експериментального дослідження засвідчили існування тісного зв'язку основних емоцій з властивостями особистості майбутніх педагогів, зокрема з емоційною чутливістю та саморегуляцією поведінки. Визначення типологічної своєрідності емоційного профілю студентів уможливило формування у них аутопсихологічної компетентності. Її ефективність забезпечується за дотримання таких організаційно-педагогічних та психолого-педагогічних умов: створення в освітньому закладі розвивального середовища, сприятливого для формування аутопсихологічної компетентності студентів; збагачення змісту діяльності викладачів знаннями з означеної проблеми; системної, цілеспрямованої і регулярної роботи освітнього закладу з: формування аутопсихологічної компетентності майбутніх педагогів, акмеологічної спрямованості особистості викладачів; забезпечення співпраці викладачів із студентами в актуалізації їхнього суб'єктного емоційного та життєвого досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акмеология: учебник / под общ. ред. А.А. Деркача. – М.: Изд-во РАГС, 2002. – С. 357.
2. Андреева И.Н. Развитие эмоциональной компетентности педагогов / И.Н. Андреева // Психология образования сегодня: теория и практика: матер. Междунар. науч.-практ. конф. – Минск, 2003. – С. 166-168.
3. Анікеєнко М.І. Аналітичний погляд на проблему діагностики рівня емоційної стійкості / М.І. Анікеєнко // Вісник ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. Серія: Психологія. – Х.: ХНПУ, 2007. – Вип. 25. – С. 5-11.
4. Виллюнас В. Психология эмоций / В. Виллюнас. – СПб.: Питер, 2007. – 496 с.
5. Дерев'янку С.П. Емоційний інтелект як чинник соціально-психологічної адаптації особистості до студентського середовища: автореф. дис. ... канд. психол. наук / С.П. Дерев'янку. – К., 2009. – 20 с.
6. Зарицька В.В. Емоційний інтелект у системі професійної підготовки фахівців гуманітарного профілю. автореферат дис. докт. психол. наук. – Запоріжжя., 2012. – 40 с.
7. Кузнецов М.А. Эмоциональная память: монография / М.А. Кузнецов. – Харьков: Крок. – 2005. – 568 с.
8. Мильман В.Э. Метод изучения мотивационной сферы личности / В.Э. Мильман // Практикум по психодиагностике. Психодиагностика мотивации и саморегуляции. – М., 1990. – С.23-43.
9. Плахотникова И.В. Развитие личностной саморегуляции: методическое пособие / И.В. Плахотникова, В.И. Моросанова. – М.: Вербум-М, 2004. – 48 с.

О.Л. КОНОНКО. ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ ПРОФИЛЬ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА: СУТЬ, НАПРАВЛЕНИЯ И УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ

Резюме. В статье обоснована сущность эмоционального профиля как фундаментальной характеристики личности будущего педагога; зафиксирована связь основных эмоций с личностными свойствами, определены шкалы оценки и типология эмоционального профиля студента; сформулированы направления и условия оптимизации образовательного процесса, направленного на формирования у будущих воспитателей прогрессивного эмоционального профиля.

Ключевые слова: эмоциональная чувствительность, эмоциональный профиль будущего педагога, типологическое своеобразие эмоционального профиля, эмоциональный интеллект, аутопсихологическая компетентность.

O.L. KONONKO. THE EMOTIONAL PROFILE OF THE FUTURE TEACHER: THE ESSENCE, DIRECTIONS AND CONDITIONS OF FORMING

The summary. The article substantiates the essence of the emotional profile as a fundamental characteristic of the personality of the future teacher; The connection of the basic emotions with personal properties is fixed, scales of an estimation and typology of an emotional profile of the student are defined; Directions and conditions of optimization of the educational process aimed at forming a progressive emotional profile in future educators are formulated.

Key words: emotional sensitivity, emotional profile of the future teacher, typological peculiarity of the emotional profile, emotional intelligence, autopsychological competence.

Рекомендовано до друку.

Д-р. психол. наук, проф., дійсн. член АНВШ Р.В. Павелків.

Одержано редакцією 09.03.2017 р.

УДК: 373. 3. 091. 32: 004

Л.В. ЛУК'ЯНИК

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ З ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗРОБЦІ ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ НАВЧАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Резюме. У статті підтверджено ефективність експериментальної методики з використання інформаційних технологій у розробці електронних засобів навчального призначення для початкової школи; було опрацьовано методичні аспекти: етапи засвоєння навчального матеріалу, шляхи роботи з програмними засобами Microsoft PowerPoint, Macromedia Flash, Picasa, Photodex ProShow та ін., способи активізації технології мультимедіа, зокрема, високоякісну анімацію, тривимірну (3D) графіку, музику MIDI (Musical Instrument Digital Interface), цифровий інтерфейс музичних інструментів, окреслено методичку мультимедійних додатків навчального призначення.

© Л.В. Лук'яник, 2017

Ключові слова: мультимедійні інформаційні технології, мультимедійні засоби навчання, мультимедійні презентації, мультимедіа-тренажери.

Основна мета початкового курсу української мови полягає у формуванні життєвих компетентностей молодшого школяра, яка виявляється у здатності успішно користуватися інформаційними технологіями у різних сферах життя, і в тому числі й в освіті. Інформаційні технології стають потужним багатофункціональним засобом навчання. Їх використання привчає учня жити в інформаційному середовищі, сприяє залученню школярів до інформаційної культури.

На сьогодні проблемам упровадження та ефективного застосування мультимедійних технологій в освіті присвячено немало теоретичних і експериментальних праць вітчизняних і зарубіжних науковців. Так, питання розробки загальних теорій використання мультимедіа в освіті у своїх дослідженнях розглядали В.П. Агеєв, В.П. Безпалько, В.Ю. Биков, А.С. Васюра, Б.С. Гершунский, А.П. Єршов, П.М. Жданович, К. Кастро, Г. Кедрович, Г.М. Клейман, К.К. Колін, Р.А. Осипа, П. Піндера, Н.В. Роберт, С.С. Свириденко, Р.В. Селезньова. Проблеми створення і застосування мультимедійних навчальних програм розглянуто у працях Р.І. Адамова, В.М. Афанасьєва, О.Ю. Гаєвського, А.М. Горшкова, М.З. Грузмана, С.В. Дмитрієва, О.Ю. Соколова, А.Ф. Старкова, В.В. Таргонської, С.Н. Трапезникова та інших учених.

Метою роботи є теоретично узагальнити та експериментально перевірити ефективність використання нових інформаційних ресурсів у навчальному процесі початкової школи.

Завдання роботи: розглянути програмне забезпечення та організацію уроків української мови, літературного читання та природознавства у початковій ланці освіти із застосуванням ІТ.

Опрацювання фахової літератури [1], аналіз державних документів [2; 3; 4; 5; 6] дало нам можливість окреслити експериментальну модель «**Методичні основи роботи вчителя з використання інформаційних технологій у розробці електронних засобів навчального призначення для початкової школи**», що відображає сучасні тенденції навчання мультимедійних інформаційних технологій із охопленням усіх рівнів. Критеріями сформованості креативних умінь та навичок учнів за допомогою електронних засобів навчального призначення для початкової школи було визначено: **корегувально-моделюючий критерій** із показниками: 1) уміння використовувати ІКТ для розв'язування завдань навчального предмету, 2) уміння використовувати можливості ІКТ на різних етапах уроку та **інформаційно-пошуковий критерій** із показниками: 1) уміння працювати з презентаціями мультимедіа-тренажерів 2) уміння створювати власні мультимедійні презентації з метою розвитку уваги, пам'яті.

За сформованістю даних умінь визначено чотири рівні оволодіння учнями креативними уміньми та навичками з використанням мультимедійних інформаційних технологій: високий, достатній, задовільний, низький.

З урахуванням педагогічних умов на формуальному етапі дослідження було розроблено й реалізовано експериментальну модель «**Методичні основи роботи вчителя з використання інформаційних технологій у розробці електронних засобів навчального призначення для початкової школи**», що обіймала три взаємопов'язані етапи: **навчально-аналітичний, репродуктивно-діяльнісний, оцінювально-змістовий**. Зображення експериментальної моделі див. на рис. 1.

На початку експериментально-дослідного навчання було проведено пропедевтичну роботу з учителями початкових класів, у процесі якої проводилася роз'яснювальна робота щодо методики дослідного навчання, добору дидактичного матеріалу – мультимедійних додатків навчального призначення. Метою першого – навчально-аналітичного етапу було забезпечення навчально-виховного процесу необхідним експериментальним матеріалом. Основними методами роботи з учнями були: пояснення вчителя, евристична бесіда, спостереження за допомогою слухової та зорової наочності (демонстрація таблиць, схем); пояснювально-ілюстративний, проблемно-пошуковий, імітаційно-наслідувальний. Процес засвоєння навчального матеріалу реалізувався через мультимедійні засоби навчання: мультимедіа-презентацію, слайд-шоу, електронний журнал, віртуальний тур; мультимедіа-видання, flash-, shockwave- ігри (навчальні ігри), мультимедіа-тренажери, навчальні мультимедіа-системи, лінгвістичні мультимедіа-системи, мультимедійні Internet-ресурси та інші.

На першому етапі реалізовувалась така педагогічна умова: забезпечення взаємозв'язку пріоритетних напрямів навчальної діяльності і набутого досвіду дитини.

Метою другого – **репродуктивно-діялісного етапу** було навчити учнів використовувати мультимедійні ресурси навчання: роботу з анімованою комп'ютерною графікою і текстом, мовою, високоякісним звуком, нерухомими зображеннями і рухомих відео; інформацію цифрового характеру (тексти, графіку, анімацію); аналогову інформацію візуального зображення (відео, фотокартки, картини тощо); аналогову інформацію звуку (мову, музику, інші звуки); мультимедійні додатки навчального призначення, які використовуються у загальнонавчальному закладі.

Метами роботи були: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, пояснення нового матеріалу, наочні та слухові методи, дидактичні принципи: розуміння значень ІТ, розвитку сприйняття мультимедійного матеріалу, різнорівневі завдання, тренажери, призначені для відпрацювання умінь, навичок навчальної діяльності, здійснення самопідготовки; інформаційно-пошукові, інформаційно-довідкові, призначені для формування вмінь і навичок систематизації інформації; імітаційні вправи, моделюючі засоби довільної композиції, що надають користувачеві основні елементи і типи функцій для моделювання певної реальності.

Рис. 1. Експериментальна модель щодо методичних основ роботи вчителя з використання інформаційних технологій у розробці електронних засобів навчального призначення для початкової школи

На цьому етапі реалізовувалась така педагогічна умова, як формування необхідних інформаційних знань, умінь і навичок за допомогою прикладних мультимедійних програм.

На третьому – **оцінювально-змістовному етапі** основним завданням було навчити учнів об'єднувати засвоєні ними вміння в можливість опрацюовувати велику кількість різноманітної інформації (звукової, графічної, текстової та відео) та компонувати її в зручному вигляді.

На цьому етапі використовувалися методи: робота з таблицями, тестами, програмами, тренувальні вправи на усвідомлення учнями особливостей використання ІТ, методи спостереження за поданням мультимедійного матеріалу, конструювання вправ за електронними підручниками, логічні завдання, контрольноючі, призначені для контролю (самоконтролю) рівня оволодіння навчальним матеріалом.

На третьому етапі було реалізовано таку педагогічну умову: практичне засвоєння учнями правил застосування ІТ для навчання і способів створення презентацій на спеціально організованих заняттях.

Проведене дослідження механізму використання новітніх інформаційних технологій у початковій школі дає можливість зробити такі висновки: застосування технічних засобів навчання підвищує якісний рівень знань учнів, сприяє концентрації уваги, стимулює інтерес до навчального матеріалу.

Можливості спеціалізованих програм TurboSite та AutoPlay Media Studio можна використовувати для створення підручників і навчального матеріалу з української мови, літературного читання, природознавства у початкових класах.

Цілеспрямоване і систематичне використання пропонованих вправ і завдань, пов'язаних із використанням мультимедійних інформаційних технологій, здатне забезпечити реалізацію принципу наступності вивчення навчального матеріалу в початкових класах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрієвська В.М. Мультимедійні технології у початковій ланці освіти / В.М. Андрієвська, Н.В. Олефіренко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – №2 (16). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu.ua/net/em.html>. – Назва з екрану.
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.president.gov.ua/documents/15828.html. – Назва з екрану.
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.irf.ua/.../konceptiya_rozvytku_osvity_na_period_20152025rr. – Назва з екрану.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>. – Назва з екрану.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>. – Назва з екрану.
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/13508/cons.parus.ua/.../Pro-pidsumki_perekhodu-pochatkovoyi-shk. – Назва з екрану.

Л.В. ЛУКЬЯНИК. МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАБОТЫ УЧИТЕЛЯ ПО ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗРАБОТКЕ ЭЛЕКТРОННЫХ СРЕДСТВ УЧЕБНОГО НАЗНАЧЕНИЯ ДЛЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

Резюме. В статье подтверждена эффективность экспериментальной методики по использованию информационных технологий в разработке электронных средств учебного назначения для начальной школы; было обработано методические аспекты: этапы усвоения учебного материала, пути работы с программными средствами Microsoft PowerPoint, Macromedia Flash, Picasa, Photodex ProShow и др., способы активизации технологии мультимедиа, в частности, высококачественную анимацию, трехмерную (3D) графику, музыку MIDI (Musical Instrument Digital Interface), цифровой интерфейс музыкальных инструментов, очерчена методика мультимедийных приложений учебного назначения. Создание электронных учебников является актуальной задачей.

Ключевые слова: мультимедийные информационные технологии, мультимедийные средства обучения, мультимедийные презентации, мультимедиа-тренажеры.

L.V. LUKIANUK. THE METHODOLOGICAL BASIS OF WORKING TEACHERS ON THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF ELECTRONIC TOOLS OF EDUCATIONAL PURPOSES FOR ELEMENTARY SCHOOL

The summary. The article confirms the efficiency of the experimental methodology on the methodological base of teaching of using the informational technologies in the producing of the electronic means of studying for elementary school; enlightens the methodic aspects: stages of learning the educational material, ways of work with the programs Microsoft PowerPoint, Macromedia Flash, Picasa, Photodex ProShow etc., ways of activation of the multimedia technology, in particular, high quality animation, three-dimensional graphics (3D), MIDI music (Musical Instrument Digital Interface), shows the methodic of studying multimedia applications. Creation of electronic studying books is an actual task.

Key words: multimedia informational technologies, multimedia ways of teaching, multimedia presentations, multimedia-trainers, programs.

Рекомендовано до друку.

Д-р пед. наук, проф. І.С. Войтович.

Одержано редакцією 07.03.2017 р.

УДК: 378. 147: [373. 5. 011. 3 - 051: 81]

О.М. АНТОНЧУК

ДУХОВНИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ

Резюме. Стаття присвячена з'ясуванню духовного аспекту у філологічній освіті, його особливостей, змісту і ролі в навчально-виховному процесі вищого педагогічного закладу.

Ключові слова: духовний аспект, рідномовні обов'язки, мовна особистість, культура мовлення студентів.

Сучасний вчитель-словесник повинен володіти низкою духовних, моральних та професійних якостей, яких набуває в процесі навчання у вищій школі, що можна забезпечити рідномовною освітою і засвоєнням системи фахових дисциплін.

© О.М. Антончук, 2017